

Öğretmenlik Mesleğinin Gündemine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Bartın İli Örneği)

Doç. Dr. Çetin SEMERCİ

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
csemerci@bartin.edu.tr

Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
nsemerci@bartin.edu.tr

Arş. Gör. Ayşe ELİÜŞÜK

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
aeliusuk@bartin.edu.tr

Arş. Gör. Seçil Eda KARTAL

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
sekartal@bartin.edu.tr

Özet: Öğretmenlik mesleği en çok tartışılan konular arasındadır. Özellikle öğretmen yetiştirmedeki istikrarsızlık öğretmenlik mesleğini tartışılır hale getirmiş ve gündemden düşürmemiştir. Bu araştırmanın amacı, Bartın il merkezindeki bütün eğitim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin gündemine dair görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın evrenini, Bartın okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örnekleme ise ulaşılabilen 554 öğretmenin görüşleridir. Araştırma bulguları sonucunda, öğretmenlerin çoğunluğu (% 46.6) bu meslekte mutsuz oldukları konusunda hemfikirdirler. Öğretmenlerin okumadığı görüşüne öğretmenlerden yarıdan fazlası (% 57.2) katılmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu (% 40.3) ders dışı eğitim-öğretim etkinlikleri için 6-10 saat arası zaman harcadıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin sadece % 8'i mevcut maaşını yeterli görmektedir. Büyük çoğunluğu oluşturan % 67.5'lik kesim maaşlarının iki katına çıkarılması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenlik mesleğine dair metaforlara bakıldığında (% 43.7) bahçıvan dediği görülmektedir. Eğitim sistemimizde yapılan zorunlu eğitimin kademeli olarak 12 yıla çıkarılmasına dair belirtilen görüşlerin yarıdan fazlası (% 50.9) kararın doğru olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin branş dışı verilen eğitimin nasıl yapıldığına dair ciddi şüpheleri bulunmaktadır (% 73.4). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılanması boyutunda ise beklentinin büyük kısmı (% 52.3) ilkököl ve ortaokul öğretmenlerinin eğitim fakültelerinde, lise öğretmenlerinin ise fen ve edebiyat fakültelerinde yetiştirilmesi yönündedir. Öğretmenlerimizin mesleklerini algılama boyutuna bakıldığında ise, büyük çoğunluğunun (% 73.0) mesleklerinden memnun olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen, Öğretmenlik Mesleği, Öğretmenlik Mesleğinin Saygınlığı

Teachers' Views on Teaching Profession Agenda (Bartın Province Case)

Abstract: The teaching profession is among the most discussed topics. Making it questionable, especially teacher training and continuing instability in the teaching profession has been on the agenda. The purpose of this study, all educational levels in the city center of Bartın teachers to determine their views on the agenda of the teaching profession. The research population are teachers working in schools in Bartın. The sample of 554 teachers' opinions can be reached. As a result of the research findings, the majority of teachers (46.6%) agreed that teaching is a profession that unhappy. More than half of the

teachers has not read the opinion of the teachers (57.2%) agreed. The majority of teachers (40.3%) between 6-10 hours for extracurricular educational activities indicated that the time spent. Only 8% of the current salary of the teachers are adequate. Most of the teachers (% 67.5) would like to be two times their salary. From metaphors of the teaching profession (43.7%) said the gardener be seen. The gradual removal of compulsory education to 12 years in the educational system of the opinions expressed in more than half (50.9%) states that the decision is correct. Teachers have serious doubts about how the extracurricular education provided (73.4%). If the size of the restructuring of educational expectations, the majority of schools (52.3%) primary and secondary school teachers, faculties of education, high school teachers is to train the faculties of science and literature. Looking at the size of their professions detection teachers, the vast majority (73.0%) appears to be satisfied with their profession.

Keywords: Teachers, Teaching Profession, Teaching Profession Reputation

GİRİŞ

Okulda verilen eğitimde bireyin geleceğini şekillendiren temel unsur öğretmendir. Öğretmenlik toplumun geleceğini etkileyen bir yapıya sahiptir. Toplumunu derinden etkileyen öğretmenliğe ilişkin algılar sürekli gündemde kalmış ve tartışılan bir konu olmuştur. Öğretmenlerin kendi mesleklerini algılamalarını, öğretmenlik mesleğinin maddi geliri, meslekler sıralamasındaki yeri, değişen eğitim sisteminin etkisi ve öğretmen yetiştirme sistemi gibi değişkenlerin etkilediği düşünülmektedir. Öğretmenlik mesleğinin gündemindeki konulara değinmeden önce meslek ve öğretmenlik tanımını yapmak yararlı olabilir.

Meslek, belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2012). Başka bir tanıma göre, meslek, sosyal, ekonomik, bilimsel, teknolojik boyutları olan; bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu bir iş bölümü sonucu ortaya çıkan uğraş olgusudur (Ünal ve Ada, 1999, 23). Özdemir ve Yalın'ın (1999, 13) Tan'dan aktardığına göre toplumsal sistemli düşünüş ayrılıklarına göre meslek ve işlevlerinin önem bakımından ayrıldıklarını belirtmektedir. Meslek, bireylerin yaşamlarını kazanabilmeleri için belirli bir eğitim görerek edindiği bilgi ve becerilere dayalı olarak sürdürdüğü etkinlikler bütünü olarak görülmektedir (Gömleksiz, 2004, 152). Özel uzmanlık bilgi ve becerisini içeren uzun ve yoğun bir çalışma ve belirli özel formasyonu gerektiren ileri düzeyde ve statüde profesyonel meslekler ortaya çıkmıştır. Bu mesleklerden birisi de öğretmenliktir (Ünal ve Ada, 1999, 24).

Öğretmenlik mesleği insanlık tarihinin en eski mesleklerinden birisidir. En ilkel toplumlarda bile bazı insanlar sosyal, kültürel yaşamın sürüp gitmesini sağlayan bilgi, beceri, tutum ve değerleri genç kuşaklara aktarmayı kendine iş edinmişlerdir (Şanal ve Güçlü, 2005). Bir diğer görüşe göre ise, öğretmenlik yaklaşık 150 yıldan beri meslek olma mücadelesi vermektedir. Bu mücadele sonunda öğretmenliğin kendine özgü bir meslek olduğu, bir meslekte bulunması gereken her türlü özelliklere sahip olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır

(Ünal ve Ada, 1999, 24). Türkiye’deki öğretmen mesleğiyle ilgili kavrayışın, cumhuriyetin başlangıcından itibaren, “geleneksel profesyonizm” kavramının profesyonelle yüklediği özellikleri içerdiği illeri sürülebilir (Ünal, 2011).

Öğretmenlik, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43. maddesine göre “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir” olarak tanımlanmış ve öğretmenlerin bu görevlerini Türk Milli Eğitimin temel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekte (yerine getirmekte) yükümlü oldukları belirtilmiştir (Resmi Gazete, 1973). Öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olunması gereken roller ise öğreticilik-eğiticilik ve bilgi yayıcılık rolü, temsilcilik rolü, liderlik rolü, sosyal lider rolü, model olma rolü, değişimci- yenilikçi rolü, yargıçlık hâkimlik rolü, ana baba rolü (Helvacı, 2007, 293-297) olarak sıralanabilir. Öğretmenlik mesleği insan ilişkilerinin yoğun olarak yaşandığı ve ahlaki sorumlulukları bulunan etik bir meslektir (Şentürk, 2009, 25). Öğretmenden beklenen nitelikler; profesyonellik, adalet, dürüstlük, doğruluk, mesleki bağlılık, sürekli gelişime açıklık, hizmette sorumluluk, eşitlik, yolsuzluk yapmama, tarafsızlık, saygı, kaynakları etkili kullanabilme, sağlıklı ve güvenli bir ortam sağlayabilmek (MEB, 2012) olarak belirtilmektedir

Öğretmenlik her toplumda görev ve sorumluluklarıyla önemli bir meslek olarak ele alınmıştır. Yeni bir toplumun oluşmasında hem öğretmene önemli bir rol verilmiş hem de onun toplum içindeki statüsü tanımlanmıştır (Semerci, Demiralp, Koç ve Kerimgil, 2009). Özer (2011)’in Küçükahmet’ten aktardığına göre, öğretmen bilgiyi, beceriyi başkalarına öğretme işini meslek edinmiş olan ve bu işi planlı programlı, bilimsel olarak yapan kişidir. Öğretmen, öğrenme aracıdır, sınav yapan, disiplini sağlayan, sınıf ahlakının savunucusu ve yetkilisidir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Ancak öğretmen sadece bu özelliklerle sınırlı kalmamalıdır. Öğrencileri kendi kendine öğrenmeye yönlendiren; onların ilgi yetenek ve kişiliklerinin gelişmesini, sağlayan bir yönetici rolünü de üstlenmelidir (Tekışık, 2004, 1). Bu özelliklerin yanı sıra çevreye uyma, halkla (veliyle) sağlıklı ilişkiler kurma ve çevresel gelişime katkı sağlama da öğretmenlerden beklenen niteliklerdendir (Çelikten ve Can, 2003). Öğretmen ayrıca, doğru davranış ve alışkanlıkları doğal hale getirmek, yanlış olan davranış ve alışkanlıkları yok etmek için, bir çaba içine girmesi gerekir (Yazar, 1993, 36).

Meslekler sahip oldukları özelliklere göre kendilerine özgü değerler kazanırlar. Mesleki saygınlık toplumların kültürel değerleri arasında mesleklere veya meslek gruplarına verdikleri bir değer ölçüsüdür. Bu saygınlık ekonomik ve ekonomik olmayan öğeler sıralamasına göre belirtilmektedir. Ekonomik öğeler çalışan kişi ödenen ücretten oluşurken ekonomik olmayan öğeler ise toplumun verdiği, değerle ölçülür (Arseven, 1989).

Öğretmenlik mesleğinin saygınlığı, ülke ve kültürlerle göre değişmekle birlikte doğrudan insanla ilgili bir meslek olması nedeniyle sadece bir kazanç kapısı değil kutsal bir meslek olarak görülmüştür (Şişman, 2001). Ülkemizde öğretmenlik, Cumhuriyetin ilk yıllarında çok yüksek bir statüye sahipken öğretmen sayısı arttıkça statü gittikçe azalmıştır. Günümüzde ise alt gelir grubu insanlar için yüksek statülü, üst gelir grubu insanlar içinse düşük statülü bir meslek olarak algılanmaktadır (Özoğlu, 2010, 26). Ayrıca, Öğretmenlik mesleği statüsü çok yüksek değil ancak saygın bir meslek olarak görülmektedir. Buna rağmen devlet memurları içerisinde önemli bir saygınlığa sahip mesleklerin başında gelmektedir (Helvacı, 2007, 321).

Meslekler içerisinde belli bir saygınlığa sahip olmasına rağmen, yıllardır izlenen yanlış politikalar yüzünden Türkiye’de öğretmenlik kapısı daima değişik meslek gruplarındaki insanlara açık olmuş, öğretmenlik kolay elde edilebilen bir meslek konumuna getirilmiştir. Bu uygulamalar kuşkusuz, öğretmenlik mesleğinin statü ve saygınlığını azaltmış, öğretmenliği herkesin yapabileceği bir meslek olarak algılanmasına neden olmuştur (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Şimşek’e (2007, 19) göre öğretmenlik toplumun saygın meslekleri arasında sayılmaktadır. Formal anlamda eğitim sürecinin öğrencilere kazandırılmasında rollerinde bazı değişiklikler olsa da önemlerinden hiçbir şey kaybetmemişlerdir.

Öğretmenlerin mesleği ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalardan bazıları şöyle özetlenebilir. Öğretmenlik yapanların fırsat bulsalar meslekten ayrılmayı düşündükleri ve gençlere öğretmen olmayı önermedikleri sonucu elde edilmiştir (Okçabol ve Gök, 1998). Şişman ve Acat (2003)’ın yaptığı araştırma sonuçlarına göre, öğretmen aday öğrencilerin, öğretmenliğin sosyal statüsünü yeterince benimsememiş oldukları ve uygulama yaptıkları okullardaki öğretmenlerin görüşleri tarafından olumsuz yönde etkilenmiş olabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer çalışmada ise öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu, mesleğe ilişkin beklentilerine karşılık bulamadıklarını, mesleklerinin saygın görülmediğini ve gelecek kaygısı taşıdıklarını ifade etmişlerdir (Karamustafaoğlu ve Özmen, 2004). Baloğlu, Karadağ, Çalışkan ve Korkmaz (2006)’ın yaptığı araştırma sonucuna göre ise öğretmenlik mesleğinin salt saygınlığını arttırmaya yönelik çalışmalar, yine öğretmenlerin iş doyumlarının artmasını sağlayacak çalışmalarla desteklenmediği sürece yarar değil, aksine zarar getirecektir. Bu nedenle, ilgililerin öğretmenlik mesleğinin saygınlığını arttırmaya yönelik çalışmaları MEB’in sorumluluğunda olan iş doyumunu artırıcı etkenlerle (ücret, güvenlik, sosyal haklar...) desteklenip, paralel olarak yürütülmelidir. Kartal (2009)’ın yaptığı araştırma sonucu “Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracığına inanıyorum” ifadesine tezsiz yüksek lisans programlarına kayıtlı aday öğretmenler kısmen katılıyorum cevabını vermiştir. Diğer bir araştırma sonucuna göre, veliler öğretmenleri gelecek kuşakların güvencesi olarak görmekle beraber, sahip oldukları statünün toplumun diğer kesimleri

tarafından özenilen bir konumda olduğunu belirtmektedirler (Çubukçu, Özenbaş, Çetintaş, Satı ve Şeker, 2012, 25-37).

Öğretmenlik mesleğinin saygınlığı ve saygınlığı etkileyen etmenler hem öğretmenlerin hem de toplumun gündemini belirleyen konular arasındadır. Bu bağlamda araştırmada öğretmenlik mesleğinin gündemine ilişkin sorunlar bulunmaktadır.

Araştırmanın genel amacı, “Öğretmenlik mesleğinin gündemine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlik mesleğine ilişkin yapılan iki araştırmayla ilgili öğretmen görüşleri nelerdir? Bu görüşlerin cinsiyet ve okul kademesine göre bir farklılığı var mıdır?
2. Ders dışında eğitim-öğretim için harcanan zamanla ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Günlük kullanılan kelime sayısına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir? Bu görüşlerin cinsiyet ve okul kademesine göre bir farklılığı var mıdır?
4. Öğretmenlik maaşına ilişkin görüşler nelerdir?
5. Meslek saygınlığına ilişkin görüşler nelerdir? Bu görüşlerin cinsiyet ve okul kademesine göre bir farklılığı var mıdır?
6. Öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforlar nelerdir?
7. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkmasına ilişkin görüşler nelerdir?
8. Mesleki yönlendirme yaşına ilişkin görüşler nelerdir?
9. Sınıf öğretmenlerinin bransa geçmesine ilişkin görüşler nelerdir?
10. Eğitim fakültelerinin yeniden düzenlenmesine ilişkin görüşler nelerdir?
11. Öğretmenlerin Bartın Üniversitesinden beklentileri nelerdir?
12. Meslek algılarına ilişkin görüşler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmada tarama yöntemi kullanılmış olup mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Bartın okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemi ise ulaşılabilen 554 öğretmenin görüşleridir. Bartın ili Valiliği ve Bartın Milli Eğitim Müdürlüğü'nün desteğiyle gönüllü öğretmenlere bir anket uygulaması yapılmıştır. Uygulama sonuçlarında toplamda bazı maddelerin 552, bazı maddelerin 540 çıkması, gönüllülük esas

olduğu için bazı maddelere görüş belirtilmediği anlamına gelmektedir. Anketler gönüllülük esasına göre uygulandığı için öğretmenlerin samimi cevaplar verdiği gözlenmiştir. Araştırma, 2012 yılı Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım ayı ile sınırlıdır.

Ölçme Aracı, Verilerin Toplanması ve Analizi

İlgili literatür taraması yapılarak önce kuramsal boyut oluşturulmuştur. Anket, tarama modeli çerçevesinde toplam 21 maddeden oluşmuştur. İlk üç soru kişisel bilgiler, 17 madde görüşlerle ilgili ve bir madde açık uçlu olarak bırakılmıştır. Anket maddelerin geliştirilmesinde dört alan uzmanı görev almıştır.

Uygulamaya tabi tutulan öğretmenlerin kişisel özellikleri ve ilgili görüş analizleri için frekans, yüzde ve ki kare kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS (18.00) istatistik paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında bulgulara yer verilmiştir. Araştırma, 268'i (% 48.4) kadın, 286'sı (% 51.6) erkek olmak üzere toplam 554 öğretmenin görüşleriyle gerçekleştirilmiştir. Bunların 23'ü (% 4.2) okul öncesi, 198'i (% 35.9) ilkökul, 209'u (% 37.9) ortaokul ve 122'si (% 22.0) lise öğretmenidir. Yine bu öğretmenlerin 230'u (% 41.7) 1-10 yıllık, 218'i (% 39.5) 11-20 yıllık ve 104'ü (% 18.8) 20 ve + yıllık deneyime sahiptir.

1. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Yapılan İki Araştırmayla İlgili Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlik mesleği ile ilgili yapılan iki araştırma, öğretmenlik mesleğinde mutsuz olma ve öğretmenlerin okumaması ile ilgilidir. Aşağıda bu araştırmaların ayrıntı bilgileri ve araştırmaya ilişkin bulgular verilmiştir.

Araştırma 1: ABD'de Şubat 2011-Ocak 2012 yılları arasında 100 bin çalışan üzerinde yapılan bir çalışmada en çok mutsuzluk hissedilen meslekler sıralamasında öğretmenlik üçüncü sıradadır (1. Güvenlik görevlisi, 2. Hemşire) (Memurlar.net, 2012).

Tablo 1: Öğretmenlik Mesleğinde Mutsuz Olma Konusunda Görüşler

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet katılıyorum	257	46.6
Hayır katılmıyorum	226	40.9
Kararsızım	69	12.5
Toplam	552	100.0

Öğretmenlerin çoğu (% 46.6) kendilerini mesleklerinde mutsuz hissetmektedir. Bu konuda cinsiyete göre istatistiksel olarak bir farklılık görünmemesine ($X^2=3.673$, $Sd=2$, $p=0.159$) karşın erkeklerin (% 49.5) kadınlara (% 43.4) göre biraz daha fazla katıldıkları, dolayısıyla öğretmenlik mesleği, erkekleri biraz (% 6.1) daha fazla mutsuz ettiği söylenebilir. Öğretmenlik yapılan kademelere bakıldığında yine istatistiksel olarak bir farklılık bulunmamış ($X^2=6.096$, $Sd=6$, $p=0.412$), ancak lise öğretmenlerinin çoğu (% 47.5) bu fikre katılmadıklarını belirterek diğer kademedeki öğretmenlere göre, mutlu eden bir meslek olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlarla araştırma sonucu örtüşmektedir.

Araştırma 2: “Bir araştırmaya göre, öğretmenlerimizin %81’i okumamaktadır. Bu konuya ilişkin düşünceniz nedir?” sorusuna verilen cevaplar şunlardır:

Tablo 2: Öğretmenlerimizin %81’inin Okumamasına İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet katılıyorum	317	7.2
Hayır katılmıyorum	166	30.0
Kararsızım	71	12.8
Toplam	554	100.0

Öğretmenlerimizin % 81’inin okumamasına ilişkin bulgularda öğretmenlerin % 57.2’si bu araştırma sonucuna katıldıklarını belirtmişlerdir. Diğer taraftan bu bulgularda, cinsiyete ($X^2=4.179$, $Sd=2$, $p=0.124$) ve okul kademesine ($X^2=8.113$, $Sd=6$, $p=0.230$) göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

2. Ders Dışında Eğitim-Öğretim İçin Harcanan Zamanla İlgili Öğretmen Görüşleri

“Ders dışında eğitim-öğretime hazırlık için haftalık kaç saat harcıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir:

Tablo 3: Ders Dışında Eğitim-Öğretime Hazırlık İçin Haftalık Harcanan Saat Konusunda Görüşler

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
1-5 saat	176	32.1
6-10 saat	221	40.3
11-15 saat	97	17.7
16-20 saat	27	4.9
21-25 saat	16	2.9
26 saat ve üzeri	11	2.1
Toplam	548	100.0

Ders dışında eğitim öğretime hazırlık için öğretmenlerin çoğu (% 40.3) 6-10 saat arasında zaman harcamaktadır. Bu sonuçta öğretmenlerin çoğunluğunun ders dışı eğitim-öğretim faaliyetleri için günlük ortalama sadece 1 saat harcadıklarını göstermektedir.

3. Günlük Kullanılan Kelime Sayısına İlişkin Öğretmen Görüşleri

“Öğretmenler, günlük ortalama kaç farklı kelime kullanıyorsunuz?” sorusuna şu cevapları vermişlerdir:

Tablo 4: Öğretmenlerin Günlük Ortalama Kullandıkları Kelime Sayısına İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
50 ve altında	42	7.8
51-100	91	17.0
101-150	106	19.8
151-200	118	22.0
201-250	72	13.4
251 ve üzeri	107	20.0
Toplam	536	100.0

Öğretmenlerin günlük ortalama kullandıkları kelime sayısına ilişkin bulgularda öğretmenlerin % 22'sinin 151-200 kelime, % 20'sinin 251 ve üzerinde, % 19.8'inin 101-150 kelime kullandıkları görülmektedir.

Diğer taraftan bu bulgularda, cinsiyete ($X^2=22.198$, $Sd=5$, $p=0.000$) göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık erkek öğretmenler lehinedir. Kadın öğretmenlerin % 19.8'i 151-200 kelime, %19.4'ü 101-150 kelime kullanırken, erkek öğretmenlerin % 25.4'ü 251 ve üzeri, %24'ü 151-200 kelime arası kullanmaktadır.

Okul kademesine ($X^2=33.683$, $Sd=15$, $p=0.004$) göre de, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılıkta en belirgin nokta, okul kademelerine göre en düşük günlük ortalama kullanılan kelime sayısının okul öncesi öğretmenlerde (101-150 kelime) olduğu ve en yüksek de lise öğretmenlerinde (yaklaşık 200 kelime) olduğudur.

4. Öğretmenlik Maaşına İlişkin Görüşler

“Öğretmenler, eğitim-öğretiminizin karşılığı olarak ne kadar ücret hak ettiğinizi düşünüyorsunuz?” sorusuna şu cevapları vermişlerdir:

Tablo 5: Maaş Konusunda Görüşler

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Mevcut maaşım yeterlidir	44	8.0
Mevcut maaşımın iki katı olmalıdır	370	67.5
Mevcut maaşımın üç katı olmalıdır	71	13.0
Başka ise(lütfen yazınız).	63	11.5
Toplam	548	100.0

Öğretmenler (% 67.5), mevcut hayat şartlarında geçinebilmeleri için maaşlarının iki katı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Tok (1997)'un yaptığı araştırmaya göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 77) öğretmenlikten daha az önemli işlerde çalışanlara daha fazla maaş verildiğini belirtmektedirler.

5. Meslek Saygınlığına İlişkin Görüşler

“Öğretmenlere, Türkiye’de ve Bartın’da öğretmenlik mesleğinin saygınlığı yüzde kaçtır?” şeklinde bir soru verilmiş ve bu sorunun cevapları aşağıda verilmiştir:

Tablo 6: Türkiye’de Ve Bartın’da Öğretmenlik Mesleğinin Saygınlığına İlişkin Yüzde Bulguları

Seçenekler	Türkiye		Bartın	
	f	%	f	%
% 25 ve altında	312	56.7	264	47.8
%26-30	71	12.9	83	15.0
%31-35	52	9.5	51	9.2
%36-40	34	6.2	47	8.5
%41-45	11	2.0	21	3.8
%46-50	42	7.6	46	8.3
50 ve üzeriyse (Lütfen belirtiniz).....	28	5.1	40	7.2
Toplam	550	100.0	552	100.0

Türkiye’de ve Bartın’da öğretmenlik mesleğinin saygınlığına ilişkin yüzde bulgular incelendiğinde, Türkiye için öğretmenlerin % 56.7’si saygınlığın % 25 ve altında, % 12.9’u % 26-30 arasında olduğunu belirtmiştir. Bartın için ise öğretmenlerin % 47.8’i saygınlığın % 25 ve altında, % 15.0’ı % 26-30 arasında olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlara göre Türkiye’ye göre Bartın’da öğretmenlik mesleğinin saygınlığının biraz daha yüksek olduğu söylenebilir.

Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin saygınlığına ilişkin bulgularda, cinsiyete ($X^2=12.246$, $Sd=6$, $p=0.057$) ve okul kademesine ($X^2=20.305$, $Sd=18$, $p=0.316$) göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

6. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Metaforlar

“Öğretmenlik mesleğini aşağıdakilerden hangisine benzetiyorsunuz? Neden?” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar şunlardır: Buradaki benzetmeler metafor olarak ele alınmıştır.

Tablo 7. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Metaforlar

Seçenekler	f	%
Fabrika, çünkü.....	79	15.3
Güvercin çünkü.....	26	5.0
Yapboz çünkü.....	142	27.5
Bahçıvan çünkü.....	226	43.7
Diğer (lütfen yazınız).....	44	8.5
Toplam	517	100.0

Öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforlar incelendiğinde, öğretmenlerin % 43.7'si bahçıvan çünkü her şartlarda çocukları yetiştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

7. Zorunlu Eğitimin 12 Yıla Çıkmasına İlişkin Görüşler

“Ülkemizde zorunlu eğitimin kademeli olarak 12 yıla çıkması yasalaşmıştır. Bu yasa için ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar şunlardır:

Tablo 8. Zorunlu Eğitimin Kademeli Olarak 12 Yıla Çıkmasına İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Siyasi bir karardır	201	36.5
Doğru bir karar olabilir. Ancak pilot uygulaması olmalıydı	280	50.9
Gelişimsel-pedagojik bir karardır	49	5.3
Diğer (lütfen yazınız).....	40	7.3
Toplam	550	100.0

Zorunlu eğitimin kademeli olarak 12 yıla çıkmasına ilişkin bulgularda, öğretmenlerin çoğu (50.9), “Doğru bir karar olabilir. Ancak pilot uygulaması olmalıydı” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

8. Mesleki Yönlendirme Yaşına İlişkin Görüşler

“Ülkemiz için mesleki yönlendirme önemli bir konudur. Mesleki yönlendirme için en uygun yaş aralığı ne olmalıdır?” Bu sorunun cevapları aşağıda verilmiştir:

Tablo 9. Mesleki Yönlendirme İçin En Uygun Yaş Aralığına İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
9-10 yaş	145	26.5
13-14 yaş	336	61.4
17-18 yaş	50	9.2
Diğer (lütfen yazınız).....	16	2.9
Toplam	547	100.0

Mesleki yönlendirme için en uygun yaş aralığına ilişkin bulgularda, öğretmenlerin çoğu (% 61.4) 13-14 yaş aralığının uygun olacağını düşünmektedir.

9. Sınıf Öğretmenlerinin Branşa Geçmesine İlişkin Görüşler

“Sınıf öğretmenlerimizden 36-40 bin kişi branşa geçmiştir. Bu konuya ilişkin düşünceniz nedir?” sorusuna öğretmen cevapları şunlardır:

Tablo 10: 36-40 Bin Öğretmenin Branşa Geçmesine İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Bu öğretmenlerimizin branş dışı nasıl eğitim verdikleri tartışılır.	398	73.4
Pedagojik formasyon sertifikasına sahip herkes sınıf ve branş öğretmenliği yapabilir.	54	10.0
Diğer (lütfen yazınız).....	90	16.6
Toplam	542	100.0

36-40 bin öğretmenin branşa geçmesine ilişkin bulgularda öğretmenler, branş dışında derse giren öğretmenlerin nasıl bir eğitim verdiklerinin tartışılır olduğunu vurgulamışlardır (% 73.4).

10. Eğitim Fakültelerinin Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Görüşler

“Öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması hususunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna şu cevaplar verilmiştir:

Tablo 11. Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Eğitim fakülteleri sadece 4+4 ilkokulu ve ortaokul öğretmenini yetiştirmelidir. Lise öğretmenini Fen ve edebiyat fakülteleri yetiştirmelidir.	277	52.3
Fen ve edebiyat fakültelerinden mezun öğrencilere öğretmenlik verilmemelidir.	154	29.1
Diğer (lütfen yazınız).....	99	18.7
Toplam	530	100.0

Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin bulgularda, “Eğitim fakülteleri sadece 4+4 ilkokulu ve ortaokul öğretmenini yetiştirmelidir. Lise öğretmenini Fen ve edebiyat fakülteleri yetiştirmelidir” seçeneğini öğretmenlerin % 52.3’ü tercih etmiştir.

11. Öğretmenlerin Bartın Üniversitesinden Beklentileri

“Bartın Üniversitesinden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna şu cevaplar verilmiştir:

Tablo 12: Bartın Üniversitesinden Beklentilere İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yüksek lisans ve doktora programlarının açılması	369	38.9
Bartın’da yaşayan herkesin vizyonunu geliştirmesi	256	27.0
Öğretmenlerin kendini geliştirebilmesi için sık sık seminer ve hizmet içi eğitimlerinin verilmesi	302	31.8
Diğer (lütfen yazınız).....	22	2.3
Toplam	949	100.0

Bartın Üniversitesinden beklentilere ilişkin bulgularda, öğretmenlerin % 38.9’u “Yüksek lisans ve doktora programlarının açılması” derken % 31.8’i “Öğretmenlerin kendini geliştirebilmesi için sık sık seminer ve hizmet içi eğitimlerinin verilmesi” seçeneğini tercih

etmiştir. Diğer taraftan öğretmenlerin % 27'sinin “Bartın’da yaşayan herkesin vizyonunu geliştirmesi” seçeneğini işaretlemesi ilgi çekici bir noktadır.

12. Meslek Algılarına İlişkin Görüşler

Aşağıda, öğretmenlik mesleğini algılama noktasında bazı görüşler ve alınan cevaplara yer verilmiştir:

Tablo 13: Öğretmenlik Mesleğini Algılama Noktasında Bazı Görüşlere İlişkin Bulgular

<i>Seçenekler</i>	<i>Evet katılıyorum</i>		<i>Hayır katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Mesleği istemeyerek seçtim (n=544)	90	16.5	424	77.9	30	5.5
Mesleğimden memnunum (n=549)	401	73.0	71	12.9	77	14.0
Mesleğimi küçümsüyorum (n=533)	18	3.4	492	92.3	23	4.3
Mesleğimi değiştirmeyi düşünüyorum (n=540)	67	12.4	399	73.9	74	13.7
Mesleğimin itibarlı olduğunu düşünüyorum (n=546)	237	43.4	220	40.3	89	16.3

Öğretmenlerin % 77.9'unun mesleği istemeyerek seçme fikrine katılmadıkları bir başka deyişle, mesleklerini isteyerek seçtikleri, % 73'ünün mesleklerinden memnun oldukları, % 92.3'ünün mesleklerini küçümsemedikleri, sadece % 12.4'ünün mesleğini değiştirmeyi düşündüğünü belirtmişlerdir. Diğer taraftan öğretmenlerin % 43.4'ünün mesleğin itibarlı olduğunu düşünürken % 40.3'nün de mesleğin itibarlı olmadığını düşünmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğretmenlik mesleğinin gündemine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonuçları aşağıda yer almaktadır:

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu öğretmenlik mesleğinde mutsuz oldukları konusunda hemfikirdir. Mutsuzluk konusunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen bu görüşe erkeklerin kadınlara göre daha fazla katıldıkları görülmektedir. Özben ve Argun (2003)'un öğretmenlerin umutsuzluk düzeylerini incelediği bir araştırmada erkeklerin umutsuzluk düzeylerinin kadınlarınkinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Erkek öğretmenlerde mutsuzluk algısının daha fazla olmasının nedeni, ataerkil bir toplum yapısının bulunması, özellikle maddi konularda erkeklerden çok daha fazla şeyin beklenmesi ve bunu tam olarak karşılayamamalarından kaynaklanabilir. Genel mutsuzluk algısına neden olarak da, maddi olarak gereken doyumu alamamaları, mesleklerinin sahip

olduğu saygınlığı kaybetmeye başlaması veya böyle bir algının oluşması, ekonomik ve sosyal açıdan bazı sıkıntılar yaşamaları öğretmenlerin kendilerini mutsuz hissetmelerinde etken olarak gösterilebilir. Bu mutsuzlukları ve umutsuzlukları aza indirebilmek adına öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ve tükenmelerine neden olan unsurlar araştırılabilir. Özellikle erkek öğretmenlerin bu duyguyu daha yoğun hissetmelerinin altında yatan nedenler daha detaylı incelenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu meslektaşlarının okumadığı görüşüne katılmaktadır. Başka bir deyişle, öğretmenlerin okuma alışkanlıklarının olmadığını belirtmektedirler. Öğretmen adayları üzerinde yapılan bir araştırmada, öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının olduğunu, kitap okumaya karşı olumlu bir tutum geliştirdiklerini belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, adaylar kitap okuma konusunda seçici olduklarını ifade etmiş ve hiç kitap okumadıkları yönündeki görüşü ise reddetmişlerdir (Gömleksiz, 2004). Gömleksiz'in araştırma sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları öğretmen ve öğretmen adayları arasında görüş farklılığı olduğunu göstermektedir. Yapılan bir başka araştırmada üniversite yılları ile mesleğin ilerleyen yıllarında öğretmenlerin % 68'i okuma süresinin azaldığını belirtmesi (Şahiner, 2005) bu farklılığı desteklemektedir. Öğretmenleri okumaya teşvik edecek etkinlikler düzenlenebilir. Okul kütüphanelerinin daha işlevsel kullanılması sağlanabilir. Bir başka unsur öğretmenlere dönem başlarında verilen eğitim ödeneklerinin bir kısmı kitap olarak verilebilir.

Öğretmenlerin çoğunluğu ders dışı eğitim-öğretim etkinlikleri için 6-10 saat arası zaman harcadıklarını belirtmiştir. Yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin bir haftada ders dışında eğitim-öğretim etkinlikleri için harcadıkları süre en az 2 saat ile en çok 50 saat arasında değişmekte olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada haftalık ders dışı öğretim yükü ortalamasının da 23 saat olduğu gösterilmektedir (Çiçek, 1995). Çiçek'in çalışmasının aksine bu araştırmada öğretmenlerin çok azı ortalama 23 saat zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin saygınlıkları ile ilgili konulardan bahsedildiğinde öne çıkan unsurlardan biri maaş konusudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sadece % 8'i mevcut maaşını yeterli görmektedir. Büyük çoğunluğu oluşturan % 67.5'lik kesim maaşlarının iki katına çıkarılması gerektiğini belirtmektedir. Özmen (2004)'in çalışması sonucunda elde edilen veriler de benzer yöndedir. Öğretmenlerin aldıkları ücretler yeterli olmadığı ve boş zamanlarında kendilerini mesleki açıdan geliştirmek yerine ek bir işte çalışmak zorunda kaldıkları belirtilmektedir. Öğretmenlerin aldıkları ücretlerin yeterli olmamasının yanı sıra öğretmen yetiştiren kurumlarda da finansman sorunu bulunmaktadır (Semerci, 2004, 261). Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde saygınlık üzerine yapılan bir araştırma sonucunda, Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler maaşın öğretmenlik saygınlığını belirlemediğini, Afyon'un değişik kesimlerinden

seçilen yöre halkı ise statü olarak öğretmenlik mesleğini meslekler sıralamasının alt basamaklarında gördüklerini ifade etmişlerdir (Ocak, Gündüz, Özdemir ve Kaya, 2005). Ekonomik sıkıntılardan kaynaklı mutsuzluklar, işten doyum alamama, emeğinin karşılığında hak ettiği değeri görememe gibi sebepler öğretmenleri tükenmişliğe itmektir. Ayrıca ekonomik sıkıntılar öğretmenleri başka iş yapmaya da yönlendirmektedir. Bu tür sebeplerden dolayı öğretmenlik mesleğinin sahip olduğu saygınlığın giderek azaldığı bazı kesimler tarafından düşünülmektedir. Bu düşünceleri azaltabilmek adına saygınlığın para ile eşdeğer bir olgu olmadığını anlatmak önemlidir. Öğretmenlerin kaybettiklerini düşündükleri saygınlıklarını tekrar kazanabileceklerine dair eğitimler, seminerler verilebilir.

Öğretmenlik mesleğine dair metaforlara bakıldığında çoğunluğun (% 43.7) bahçıvan dediği görülmektedir. Bunun nedeni olarak, şartlar ne olursa olsun amaç öğrencileri yetiştirmek olduğunu belirtmektedirler. Bir bahçıvan gibi öğrencilerini çiçek olarak görmekte ve her birine ayrı değer vermektedirler. Semerci, Demiralp, Koç ve Kerimgil (2009)'in yaptığı bir araştırma sonucuna göre, öğretmenliğe en çok benzetilen kavramlardan biri olarak bahçıvan belirtilmiştir. Bahçıvanlar, bahçelerinde olan bitkilerin en uygun yetiştirme şartları ile ilgili bilgiye sahip olmaları ve onların sağlıklı üretilmesi için en uygun koşulları oluşturmada, yabancı otları temizlemede, koparmada inatçı ve sabırlı olabilmeleri gibi özellikleri vurgulanmıştır. Bu vasıflar öğretmende bulunması gereken özelliklerle paralellik göstermektedir. Saban (2004)'in öğretmen adayları üzerinde yaptığı araştırma sonucunda, ilk beş sırada yer alan öğretmen metaforları sırasıyla şunlardır: Bahçıvan, Su, Güneş, Heykeltıraş ve Çiftçi. Yapılan benzer araştırmalarda, öğretmen ve mesleğe dair oluşturulan metaforlarda ilk sırayı bahçıvan almaktadır.

Eğitim sistemimizde yapılan zorunlu eğitimin kademeli olarak 12 yıla çıkarılmasına dair belirtilen görüşlerin yaklaşık yarısı (% 50.9) kararın doğru olduğunu belirtmektedir. Ancak karar verildiğinde tüm ülke genelinde uygulamak yerine önce pilot bölgelerde uygulanmasının daha uygun olacağı belirtilmektedir. Öğretmenlerin bu uygulama sayesinde, sistemde oluşacak eksikliklerin daha kolay tespit edilip ve çözümünün daha kolay bulunacağına inandıkları düşünülmektedir. Zorunlu eğitim uygulamasının etkililiğini artırabilmek adına öğretmenlere, yöneticilere ve üst kademedeki yöneticilere sistemin yapısını tam olarak anlayabilmelerini sağlayan seminerler, hizmetiçi eğitimler sunulmalıdır.

Araştırmada, öğretmenlerin çoğu mesleki yönlendirme için uygun yaş aralığı olarak 13-14'ü belirtmiştir. Bu yaş aralığı yeni 12 yıllık zorunlu eğitim sisteminde ortaokul son sınıf veya lise kademesine denk gelmektedir. Bu dönem alanyazın incelendiğinde mesleki yönlendirme için en kritik dönemdir. Ancak, mesleki tanıtım için çok geç bir süre olarak görülmektedir. Bazı

Avrupa ülkelerinde gerçekleştirilen mesleki yönlendirme yaş aralıklarına bakıldığında, Almanya 11. yaş (5.-6. sınıflar), Fransa 11.-12. yaş (5.-6. sınıflar) ve İngiltere 11. yaş (5. sınıf) olduğu görülmektedir (Arslan ve Kılıç, 2000). Ginzberg mesleki karar verme sürecinin “Fantezi (Hayali)”, “Geçici Seçim” ve “Gerçekçi” olmak üzere üç dönem olarak analiz edilebileceğini belirtmiştir. Hayali dönem 7-12, geçici dönem 12-18 ve gerçekçi dönem 18-22 yaş aralıklarını kapsamaktadır (Yeşilyaprak, 2003). Super’a göre ise, meslek gelişim çocukluktan başlayan ve sonraki gelişim dönemlerine kadar uzanan yani yaşam boyu devam eden dinamik bir süreçtir. İlköğretimden itibaren başlayan bu dönem, çocuğun kendisi ve dünya ile ilgili fikir ve algılarının oluştuğu dönem olması bakımından önem taşımaktadır. Özellikle ilköğretim ikinci kademe ve bu kademedeki meslekî amaçların ve yeterliliklerin gerçekleştirilebilmesi bireylerin sağlıklı bir kariyer gelişimi gösterebilmeleri için kritik bir öneme sahiptir (Bozgeyikli ve Işıklar, 2011). Bu görüşlerden farklı olarak, çıraklık ve teknisyen eğitime yeterli öğrenci bulunabilmesi amacıyla ilköğretim 4. ve 5. sınıflardan sonra mutlaka mesleki yönlendirme yapılması ve bunun için de ileri Avrupa ülkeleri örnek alınması gerektiği belirtilmektedir (Nogay, 2007). Daha erken yaşlarda meslek tanıtımları ve becerilerine, ilgilerine, isteklerine uygun bilgilendirmeler öğrencilere yapılmalıdır. Özellikle geçici dönemde (12-18 yaş) yanlış karar vermelerini engellemek adına birçok meslek dalı tanıtılmalıdır. Bunun için okul-çevre işbirliğine önem verilmeli ve farklı meslek dallarından kişiler okullara davet edilmelidir.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre sınıf öğretmenlerinden 36-40 bin kadarının bransa geçmesi konusunda öğretmenlerin, branş dışı verilen eğitimin nasıl yapıldığına dair ciddi şüpheleri bulunduğu görülmektedir. Öğretmenlik mesleği sadece alan bilgisi hâkimiyeti ile yapılamayacak kadar önemli meslek dallarından biridir. Alan bilgisinin yanında öğretmenlerde pedagojik formasyon bilgisi de bulunmalıdır. Meslekte başarılı olmak için bu iki unsurun bir arada bulunması oldukça önemli görülmektedir. Çepni, Cerrah ve Bacanak (2002)’in yaptığı çalışmada sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçmiş olan 10 farklı fen bilgisi (fizik, kimya, biyoloji) öğretmenini en çok düşündüren konuların başında alan bilgisi, öğrencilerin kendilerine karşı olan davranış biçimleri, öğretmenler arasındaki dayanışma ve iletişim kopukluğu olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin branşlaşma konusunda yaşayabileceği sıkıntıların sadece bir kısmını oluşturmaktadır.

Eğitim fakültelerinin yeniden yapılanması boyutunda ise beklentinin büyük kısmı (% 52.3) ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin eğitim fakültelerinde, lise öğretmenlerinin ise fen ve edebiyat fakültelerinde yetiştirilmesi yönündedir. Yüksel (2010)’in Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nde görev yapan 12 öğretim üyesi üzerinde yaptığı çalışma sonucunda dört öğretim üyesi fen-edebiyat fakültelerinin ortaöğretime yani günümüz liselerine, eğitim fakültelerinin ise ilköğretime yani ilkokul ve ortaokula öğretmen yetiştirmesi gerektiğini

savunmuşlardır. Bu isteklerin amaca uygun hale getirilebilmesi adına eğitim fakültelerinde olduğu gibi fen ve edebiyat fakültelerinde de süreç içine yayılmış pedagojik formasyon dersleri yer almalıdır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Bartın Üniversitesinden yüksek lisans ve doktora programlarının açılması yönünde beklentileri bulunmaktadır. Benzer amaçla yapılan bir başka çalışmada, Kars Kafkas Üniversitesi'ne dair yöre halkının beklentileri arasında “Üniversitenin seminer ve kurslar açarak Kars halkının eğitimine katkıda bulunmalı” görüşü büyük bir oranda kabul görmüştür (Torun, Öztürk ve Gelibolu, 2009). Yapılan her iki çalışmada da eğitime destek olması konusunda üniversitelerden bir takım beklentiler vardır. Üniversitelerin çevreyle işbirliği ve etkileşimi sayesinde öğretmenler ve yöre halkı talep ettikleri eğitim imkânlarına daha kolay ulaşabileceklerini düşünmektedirler. Üniversitelerin varlığı kurulduğu şehrin sosyo-ekonomik hayatına önemli etki yapmakta, istihdam sağlamakta, şehrin ticari hayatına canlılık kazandırmakta ve şehirleşme sürecini hızlandırmaktadır. Üniversite ve çevreyle kurulan iletişim sayesinde yöre halkı birçok yeniliğe ve değişime açık hale gelmektedir. Üniversite ve yöre halkı arasındaki iletişimi sağlamak adına karşılıklı etkileşim ortamlarını artırmak gerekmektedir. Bu işbirliğini sağlayabilmek Milli Eğitim Müdürlüklerinin, belediyelerin, üniversite çalışanlarının özverileri ile gerçekleştirilebilir. Bu amaçla seminerler düzenlenmeli ve etkin katılım sağlanmalıdır.

Öğretmenlerimizin mesleklerini algılama boyutuna bakıldığında ise, büyük çoğunluğunun mesleklerinden memnun olduğu görülmektedir. Aynı şekilde tüm olumsuz şartlara ve düşüncelere rağmen öğretmenlerin yaklaşık yarısı öğretmenlik mesleğinin itibarlı olduğunu düşünmektedir. Varlıkları azımsanmayacak bir grup (% 32.3) öğretmenlik mesleğini istemeyerek seçtiğini, mesleğini küçümsediğini veya değiştirmeyi düşündüğünü belirtmiştir. Benzer bir çalışmada, Afyon il merkezinde çeşitli okullardaki öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini bilerek seçtiği sonucuna ulaşılmıştır (Ocak, Gündüz, Özdemir ve Kaya, 2005). Bir diğer araştırma da verilen cevaplar içerisinde en yüksek ortalama puanın öğretmenlik mesleğinin sosyal niteliklerine ilişkin görüşlerde olduğu görülmüştür. Ancak öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü ile toplumsal saygınlığına yönelik ortalama puanlar oldukça düşük düzeyde bulunmuştur. Kişisel anlamda “mecbur olmazsam öğretmenlik yapmam” ve “öğretmenlik idealimdeki meslektir” maddelerine verilen cevaplardan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı istekli olmadıkları sonucunun çıktığı bulunmuştur (Özbek, Kahyaoglu ve Özgen, 2007). Öğretmenler tarafından öğretmenlik mesleğine duyulan ilgi ve istek; ilköğretimde çok, orta öğretimde, yükseköğretimde ve öğretmenliğe başvuruda oldukça, mesleğe başlamada az, mesleğe başladıktan sonra ise hiç ve az derecede olduğu belirtilmiştir (Dilaver, 1994, 150). Bütün bu algıların nedeni olarak öğretmenliğin rahat, tatili bol bir meslek

olarak görülmesi ve dolayısıyla üniversiteye yerleşmede en çok tercih edilen bölümler arasında olması gösterilebilir. Mesleği sevmekten çok rahatını düşünen ancak öğretmenliğe dair mesainin sadece okulla sınırlı olmadığını düşünemeyen adaylar yüzünden mesleki algılamada sıkıntılar yaşanabilmektedir. Zaman içerisinde sevmeyerek, istemeyerek seçilen meslek mutsuzluğu, başarısızlığı beraberinde getirmektedir. Bu aşamada da mesleki tanıtımın önemi tekrar görülmektedir. Öğrencilere erken yaşlarda yeterli meslek tanıtımları ve niteliklerine uygun yönlendirmeler yapılmalıdır.

Yapılan bu araştırma Bartın il merkezi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmacılar diğer il ve ilçe merkezlerinde de benzer araştırmalar yaparak sonuçların genellenebilirliğini sağlayabilirler. Ayrıca öğretmenlerin mesleki algılarını, yaşadıkları mutsuzluk duygularını, özellikle erkek öğretmenlerin bunu daha yoğun yaşama nedenlerini, öğretmenlerin neden yeterince okumadıklarını ve öğretmenlik saygınlığını etkileyen unsurları daha detaylı ele alacak birçok çalışma yapılabilir.

Kaynakça

- Arseven, A. (1989). Öğretmenlik Mesleğinin Sosyal Prestiji. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 14 (145).
- Arslan, M. M. ve Kılıç, Ç. (2000). Bazı Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye’de Zorunlu Eğitimde Yönlendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 148.
- Baloğlu , N., Karadağ, E., Çalışkan, N. ve Korkmaz, T. (2006). İlköğretim Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 7 (2), 345-358.
- Bozgeyikli, H. ve Işıklar, A. (2011). Öğrencilerin Mesleki Eğitim Merkezlerine Yönlendirilmeleri Önündeki Engel: Olumsuz Veli Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25.
- Çelikten, M. ve Can, N. (2003). Yönetici, Öğretmen ve Veli Gözüyle İdeal Öğretmen. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 253-267.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2 (19), 207-237.
- Çepni, S., Cerrah, L., & Bacanak, A. (2002). Sınıf Öğretmenliği Yapan Fen Öğretmenlerinin Branş Öğretmenliğine Dönüş Nedenleri ve Döndüklerinde Karşılaştıkları Sorunlar. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Çiçek, F. F. (1995). Öğretim Yükünün Analizi. <http://earged.meb.gov.tr/arasayfa.php?g=62> (Erişim Tarihi: 2012, 15 Kasım).
- Çubukçu, Z., Özenbaş, E., Çetintaş, N., Satı, D. ve Şeker, Ü. (2012). Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Gözünde Öğretmenin Sahip Olması Gereken Değerler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. 2 (1), 25-37.
- Dilaver, H. (1994). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme ve İstihdam Şartları. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Gömleksiz, M. N. (2004). Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 1 (1), http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_I/mehmet_nuri.doc (Erişim Tarihi: 2012, 15 Kasım).
- Gömleksiz, M. N. (2004). Öğretmenlik Mesleğinin Nitelikleri. Mehmet Taşpınar (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 152). Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Helvacı, A. M. (2007). Eğitim Sisteminde Öğretmenin Rolü. Nevin Saylan (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 293-297). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Helvacı, A. M. (2007). Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri. Nevin Saylan (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 315-321). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karamustafaoğlu, O. ve Özmen, H. (2004). Toplumumuzda ve Öğretmen Adayları Arasında Öğretmenlik Mesleğine Verilen Değer Üzerine Bir Araştırma. *Değer Eğitimi Dergisi*. 2 (6), 35-49.
- Kartal, S. (2009). Tezsiz Yüksek Lisans Programlarına Devam Eden Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28, 223-239.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012). Hoş Geldin Öğretmenim. <http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyuruayrinti.asp?ID=8351> (Erişim Tarihi: 2012, 19 Kasım).
- Memurlar.net. (2012). Bu Meslekler Mutsuz Ediyor. www.memurlar.net/haber/270350/ (Erişim Tarihi: 2012, 12 Ağustos).
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C. Resmi Gazete*. 1739, 24 Haziran 1973.
- Nogay, S. (2007). Türkiye’de Meslek Eğitimi Sorunu ve Çözüm Önerisi. http://www.meted.org.tr/d_w_1/turkiyedemeslekegitimi.pdf (Erişim Tarihi: 2012, 25 Kasım).
- Ocak, G., Gündüz, M., Özdemir, M. ve Kaya, Ü. (2005). Öğretmenlerin Sosyal Statü Sorunları. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül 2005, Denizli.
- Okçabol, R. ve Gök, F. (1998). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Profili ve Öğretmen Yetiştirmede Yeni Arayışlar..VII. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 9-11 Eylül 1998, Konya. Selçuk Üniversitesi.
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9 (2).
- Özben, Ş. ve Argun, Y. (2003). İlköğretim Öğretmenlerinin Umutsuzluk ve Tükenmişlik Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Ege Eğitim Dergisi*. 3, 36-48.
- Özdemir, S. ve Yalın, H. İ. (1999). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, B. (2011). Öğretmenlik Mesleği. Fatih Töremen (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 278). İstanbul: İdeal Yayıncılık.
- Özmen, F. (2004). Eğitimde Okul ve Sınıf. Mehmet Taşpınar (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş*. Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Özoğlu, M. (2010). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Sorunları, Seta Analiz, 17, 26 <http://arsiv.setav.org/ups/dosya/20275.pdf> (Erişim Tarihi: 2012, 25 Kasım).

- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2 (2), 131-155.
- Semerci, Ç. (2004). Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma: Sorunlar ve Yönelimler. Mehmet Taşpınar (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 261). Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Semerci, N., Demiralp, D., Koç, S. ve Kerimgil, S. (2009). Geçmişte (1942) ve Günümüzde (2003) Göreve Başlamış Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğretmenlik. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 33 (1), 37-60.
- Şahiner, Y. (2005). *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Okuma Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörler (Elmadağ İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Şanal, M. ve Güçlü, M. (2005). Yenileşme Dönemi Eğitimcilerinin Öğretmenlik Mesleğine Bakışları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 18 (1), 137-154.
- Şentürk, C. (2009). Öğretmenlik Mesleğinde Etik. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*. 10 (111).
- Şimşek, S. (2007). Eğitim ile İlgili Temel Kavramlar, Nevin Saylan (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 14-20). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şişman, M. (2001). Öğretmenliğe Giriş. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Şişman, M. ve Acat, B. M. (2003). Öğretmenlik Uygulaması Çalışmalarının Öğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 13 (1), 235-250.
- Tekışık, H. H. (2004). Cumhuriyetimizin 80. Yılında Milli Eğitimimizin Durumu. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 29 (306), 1.
- Tok, T. N. (1997). Öğretmenlik Mesleğinin Öğretmenlerin Gereksinimlerini Karşılama Düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 3 (2), 251-267.
- Torun, İ., Öztürk, S. ve Gelibolu, L. (2009). Yöre Halkının Üniversiteye Bakışı ve Beklentileri: Kars Kafkas Üniversitesi Örneği. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 21, 169-189.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2012). *Güncel Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Ünal, I. L. (2011). Öğretmenliğe ve Öğretmen Yetiştirmeye İlişkin Ekonomi Politik Bir Çözümleme, Songül Aynalı Kilimci (Ed.), *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme* içinde (s. 16). Ankara: Pegem Akademi.
- Ünal, S. ve Ada, S. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın.
- Yazar, S. (1993). Öğretmen Örnek Olmalıdır. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 18 (191), 36.
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yüksel, S. (2010). Fen- Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyelerinin Öğretmen Yetiştirme Sistemine İlişkin Düşünceleri (Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Örneği). *1. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*. Balıkesir Üniversitesi, 13-15 Mayıs 2010, Balıkesir.